

Ю.О. Світлична, канд. наук з держ. упр. (*ХДУХТ, Харків*)

О.М. Блохіна, канд. екон. наук, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЕКСПОРТНОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Експортний потенціал країни – це здатність суспільного виробництва даної країни виробляти необхідну кількість конкурентоспроможних товарів і послуг для зовнішнього ринку.

Україна має значний експортний потенціал, в якому виділяють дешеву робочу силу, відносно розвинуту промисловість, значну сировинну базу, можливість АВК і ВПК, наявність високих технологій і науку. Але кожний з цих елементів має суттєві недоліки з точки зору світових масштабів.

У сучасних умовах кожна країна повинна прагнути до як можна більш інтенсивної участі у світовому ринку. Одна з причин всесвітньої торгівлі може заключатися у тому, що фірми будь-якої країни не в змозі виробляти продукти, що користуються попитом на внутрішньому ринку. Вступ України до СОТ пов'язаний зі значними привілеями: він дозволяє більш ефективно використовувати існуючі в країні ресурси, прилучитися до всесвітніх досягнень науки і техніки, у більш стислі строки здійснити структурну перебудову своєї економіки, а також більш повно і різноманітно задовольняти проблеми населення. Але є і суттєві проблеми, які зв'язані з конкурентоздатністю вітчизняного виробника та вітчизняних товарів, а також формування адекватної системи безпеки експедичного потенціалу підприємств.

Для нашої країни пріоритетним напрямом розвитку зовнішньоекономічної діяльності є розвиток експортних операцій, для ефективного проведення яких необхідна експортна політика.

Основними ланками при здійсненні експортних операцій є промислові підприємства, а також різні невиробничі організації. Тому вивчення експортних операцій держави в цілому неможливе без розгляду й аналізу окремих експортних операцій окремих підприємств.

Експортна політика повинна враховувати збалансованість. Наприклад, якщо в країні відсутні родовища залізних руд, вона буде змушена їх імпортувати (в разі, якщо не бажає відмовитися від їх використання). Країна, клімат якої не дозволяє вирощувати каву, банани, чай повинна імпортувати ці товари. Держави, що мають певні види продукції, за природними умовами мають так звані резервні ресурси. Завдяки всесвітній торгівлі країна здатна використати цей "надлишок". У цьому і є основний зміст моделей "виходу на зовнішні

ринки для реалізації надлишку", що використовується для аналізу закономірностей зовнішньої торгівлі країн, що розвиваються. В цьому випадку всесвітня торгівля повинна бути пояснена як міжнародний обмін товарами, які є в надлишку.

Враховуючи весь комплекс факторів, пов'язаних із станом та перспективами розвитку експорту, необхідно сформулювати цілісну систему заходів державного стимулювання експорту з метою створення сприятливих економічних, правових, організаційних та інших умов для розширення експорту на надання вітчизняним експортерам відповідної допомоги в фінансовій, правовій, інформаційній, дипломатичній сферах.

Поряд з удосконаленням товарної та галузевої структури експорту, важливо також забезпечити раціональне територіальне розміщення експортних потужностей в Україні

Для успішної інтеграції України у світову економіку слід урахувати нинішнє її становище у міжнародному розподілі праці, а також характер політичних відносин з окремими країнами та групами країн. Важливо також враховувати тенденції розвитку сучасного світового господарства, щоб формувати науково обґрунтовану й ефективну зовнішньоекономічну політику України.

Стимулювання розвитку експорту та забезпечення експортної безпеки в умовах, коли Україна стала членом СОТ, повинно включати насамперед економічні та організаційно-правові заходи.

Економічні заходи повинні полягати у забезпеченні страхування експортних кредитів від комерційних та політичних ризиків; надання урядом гарантій щодо залучення кредитних ресурсів в експортоорієнтовані виробництва, запровадження спеціальної системи кредитування обігових коштів виробництва; надання державної фінансової підтримки експортерам промислової продукції; митно-тарифного стимулювання.

Серед організаційно-правових заходів доцільно виділити: вдосконалення правової бази розвитку експортної діяльності; створення системи зовнішньоторговельної інформації; державну підтримку просування української продукції на зовнішні ринки; проведення наукових досліджень у зовнішньоекономічній сфері, зокрема, досліджень кон'юнктури товарів на зовнішніх ринках; підготовка кваліфікованих кадрів для діяльності в зовнішньоекономічній сфері; створення та підтримка об'єднань експортерів, координація їх діяльності на зовнішніх ринках з метою ефективного використання кон'юнктури та дотримання правил конкуренції.